

Nri II.

Shkodër Marc 1920.

Vjeti i I.

AGIMI

Periodikë letrare e përmuejshme.

Organ: i Shoqnis "VLLAZNIJA,"

Drejftues:

Dr. KRISTO FLOQI.

Mbarshtrues:

KARL GURAKUQI.

PËRMBAJTJA E LÂNDËS

Federata Panshqiptare "Vatra,"
Lavrim komtâr
Kujtime Historike
Emzot Pjetër Bogdani
Mjeku i shtëpisë
Marci bulk
Rregullore e D. Theatre
Bibliografi
Miscellanea
Pajtimtarve

Atlanticus
M. L.
Kr. Floqi
Karl Gurakuqi
Malo Krimsi
K. B.
K. Deda
E. Densia.
Erythreus
Mbarshtrimi

Shtypshkroja "Gjergjaj," Shkodër 1920

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

IMIDA

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

AGIMI

PERIODIKË LETRARE E PËRMUEJSHME.

Nri II.

Marc 1920

Vjeti i I.

FEDERATA PANSHQYPTARE

"VATRA"

(HISTORI E KRIJIMIT TË SAJ.)

S' ka Shqyphtar sot që të mos i a këtë ndigjue zânin Shqyris së madhe shqyptare VATRA, e cila e ka qëndrën në Boston të Shteteve të Bashkueme t' Amerikës. Për këtë shoqëri të përmendun, që aq bujarisht e energjikisht është sot kah vepron për të drejtat t' ona komtare, s' ka shqyphtar që mos të jetë interesue, sepse është më e madhja e më e përhapuna, por edhe më e forta e më e vlefshmja mbi të gjitha shoqëritë e Shqypnis brenda e jashtë, jo vetëm në këto kohë, por edhe në përmest të shekujve, ndër të cilët ka jetue komi Shqyphtar. Federata Panshqyptare "Vatra" e cila ka më se 80 dega ndër të gjitha Kolonitë shqyptare të Shteteve të Bashkueme, e cila ka një organ të përditëshëm "Diellin", në një formë të madhe baras me gazetën e shteteve të qytetnueme, me një shtypshkrojtë të plotë e të mbarueme me 16 puntorë e që përmban një kapital të begatshëm, sa të mundë të bëjë kaq ndihma të ndërtimit Shqypnis, Shqyptarvet e Kryqit të Kuq Amerikan e të mbajë tre delegatë pranë Konferencës së Paqit në Paris, e të jetë e zoja edhe për disa e disa

veprime të tjerë, kjo Federatë, po thom, kjo shoqëri komtare e bëmëse meriton të njihet mirë, prej gjithë shqyptarvet. Lexuesat e "Agimit" pra, kishin me na e dijtë për të mirë, në qoftë se i a u tregojmë sot historinë e krijimit të kësaj shoqërie.

Kolonija Shqyptare e Amerikës së Verit, e cila fillori gjallnimit e saj tash tridhetë vjet më parë, qysh se pëse a gjashtë katundarë prej Vakufëve të Kolonjes (Luarasit e Trebickës) shkelen për të parën herë botën e Rë, frymën e parë komtare e mori me të vojtunit në Boston të Shtetit Pacit (sot ministër i Arsimit të Qeveri shqyp-tare të Tiranës) i cili botoi atje gazetën "Kombi" të parën në Shtetet e Bashkueme, tue i u bërë pëll nji vështirësi e këndrështimeve t'anmiqve t'one. Mbasi u largue s' andejmi z. Pacit, Kolonija shqyptare, e cila kish-te fillue ka-dale me hi në sferë të veprimi, mori një tjetër të shtjme përparë prej Ali-Baba Qytetzës, asë Fan Nolit, i cili mandej u bërë i pari prift Shqyphtar, e botoi gazetën "Dielli" të përmbajtur prej shoqëris së parë "Besë-Besën". — Shkoi masandej Faik

bey, Konica, i cili mori redaksin e kësaj gazetë, por nuk shkoj shumë kohë e kjo gazetë, për do artikuj të përkundertë, u ndalua me hî në Turqi e kështu e ndërroj emnin e saj, tue u titullue «Dielli e Flamuri». Mjerisht do kundrështime ngjane mjedis të Shqyp-tarve t' atjeshëm, përfundimi i të cilëve ishte të paksuemit e abonatëve të gazetës, e cila kso dore filloj me datë në gjysë flete e shpesh herë edhe nuk botohej aspak. Faik-Konica u hoq prej redaksis së «Diellit» kështu që shoqnija «Besa-Besën» grishi z. Kristo Floqin, që gjindej aso kohe në *Salt-Lake-City Utah*, afër Kalifornisë, Z. Kr. Floqi, tue lënë ç'farë do pune që pat atje, vrapoj me të shpejtë në zânin e «Besa-Besës» a më mirë me thënë të komit, e erdh në Boston e u bû drejtori i «Diellit-Flamurit», të cilin në numrin e vazhduem e quejti vetëm «Dielli» si quhet edhe sot, tue i a smadhue formën e tue i shtue abonat me anë të Konferencave, që jipte gadi-nder të gjitha kolonit shqyp-tare javë për javë. Sa do që Kr. Floqi i gjet aso kohe Shqyp-tarët e Amerikës në një dishprim e dekadencë, i zemroi sa mundi, edhe me gjith pengimet që gjet përpara, merriti t' i u japë një shpirt të ri e një shpresë të gjallë, tue ju përmendë gjith një më 20 e sa numra të «Diellit» një farë lidhniye, një bashkim të plotë, i cili dukej i nevojshëm më tepër se kurdo herë, sa do që idheja e bashkimit ish një send shpesh i përmendun prej do udhëheqësve të tjerë, po mjerisht kurr i vûm në veprim.

Z. Kr. Floqi, tue pa se Shqyp-tarët e atjeshëm i a kishin merrjtë një farë shkalle për një bashkim të këtiellë, nuk hupj kohë, por me anë të Diellit (N. 128 datë 14-XII-911) i thrrret të gj-

tha shoqnit shqyp-tare në një mbledhje të përgjithëshme në Boston, tue i u caktue ditën e 24 të Dhetorit 1911. At ditë erdhen me qinda shqyp-tarë, por se prej shoqnive të grishuna nuk figuruan përveç se të pakëta. Mbledhja u mbajt në *Rathbone Hall*, nën kryesë të Kristo Floqit me sekretar Lambi Kreshpanin, të cilët u xgjodhën me plotsin e zânevet. Ndonse Salla e mbledhjes ishte mbushë rafsh e nuk nxinte as gjylopänen, prej shoqnive u përfaqësuen vetëm katër; shkak-ku ish in trigat e pa-prajshme të do anmiqve personal të Z. Floqit, të cilët nuk dojshin t' a merte ky flamurin ose rekordin e bashkimit! Këtu, mbassi nuk është kohë të xgjatemi në hollësinë, do të diftojmë shkurtas historinë e «Vatrës» për pa zënë në gojë shkaktarët, të cilët nuk e lënë të marrë fund bashkimi qysh atë ditë. Si folën shumë oratorë, te e mbamja u paravû çashtja e të xgjedhunit të një komisioni, i cili të merrej vesht për ket bashkim me gjith shoqnit tjera. U xgjodhën pra katër anëtarë, z. z. *At Fan Noli, Kristo Floqi, Faik beg Konica* edhe *Paskal Aleks*. Mjerisht emnat e komisionit mbetën vetëm të shkruem në proces verbal, se gysa e komisionit nuk donte me veprue. U pa nevoja e disa artikujve të tjerë nëpër shtyllat e «Diellit» që ngucen shqyp-tarët, të cilët t' egërsuem e shtërgunë komisionin me veprue!

Si shifet në N. 127 i «Diellit», ky komision filloi me se fundi veprimin e vet. U mbledh në kishën e Shën-Gjergjit në Boston edhe zgjodh si sekretar *At Fan Noli* për shkëmbim letrash e për marrëveshtje me shoqnit tjera e mundej botoi një qarkto-re me 13-II-912 me të cilën i ftoj të gjitha shoqnit e Kolonit tjera shqyp-tare

për me çue nga një delegat fuqplotë për formim të një shoqni të për-bashkët, ose të një komiteti qëndruer si e emnuen. Kshtu mbas disa marrë-veshtjeve, mendimin e komisionit e pel-quen tetë shoqni, të cilat emnuen edhe delegatët e tyre. Mbledhja e de- legatvet u caktue me 17 Marc 1912 në Kishën e Sh. Gjergjit, *Tremont Street* 227. Shoqnit e bashkimit ishin këto: *Besa-Besë, Flamuri i Krujës, Arësimi, Përlindja, Dallëndyshja, Shoqnia Komtare edhe Shoqnia Mirëbërëse*. Komisioni në pak ditë përgatiti rregul- loren e bashkimit për me i a u para- qitë delegatvet; si edhe do nevoja të tjera të mbledhjes. Delegatët kishin me u mbledhë bashkë me komisionin.

Ditën e caktueme, me 17 të Mar- cit 1912, një e Diele mbasditë u mbledh komisioni në vendin e natë përmendun edhe erdhen vetëm këta delegatë: prej shoqnis «Përlindja» z. Kristo Kirka, prej shoqnis «Flamuri i Krujës» z. E- lia Tromara, prej shoqnis «Dallëndy- shja» ish z. Kr. Floqi, i cili mbas marrëveshtjes me ket shoqni, i a la barrën z. Kr. Kirkës; prej shoqnis «Be- sa-Besë» z. Lambi Çikori, prej shoq- nis «Mirëbërëse» z. Kostaq Kota, edhe prej shoqnis «Kombtare» z. Kosika Treska, i cili u ndrue mandej me z. Kosta Vasil. U bisedue veprimi që kishte me pasë ky bashkim e u për- fundue me pelqim të plotë *programi Politik me Propagandë Popullore*. Tue kenë se shoqnia «Përlindja» e *Jamestownit* kishte një program kul- ture dha dorëheqjen. Vazhdimi i bise- dimeve u la për me 24 të Marcit 1912.

At ditë u bashkue me shoqnin e re edhe shoqnia «Skanderbegu» i *Corry Indjana*, u pelqye rregullorja e Shoqnis provizorisht e u vendue që gazeta «Die- lli» të jët organ i ksaj shoqnie të re,

të mbahet vetëm me t' ardhunat e sa- ja e të jët nen kontrol moral të kësaj. Si çashtjet e ditës për mbledhjen e ardhshme u paravûne «Emnimi i shoqnis së re e së perbashkët», «forma e mënyra e veprimit» edhe «pelqimi i rregullores.»

Dita me 31 të Marcit 1912 ish ve- revërtet një ditë historike, një ditë nga mâ të shndritshmet për Komin Shqyp- tar! Ishte dita që mjedis të një enthu- siasmi të madh gjith n' atë vend, në Kishën e Shën Gjergjit, Komisioni me delegatët bashkë pergëzonte shoqnin e re. Z. Z. Faik beg Konica edhe Kri- sto Floqi të ngarkuem prej mbledhjes për trajtimin e rregullores e paraqiten për bisedim; u këndue, u bisedue edhe u pranue pikë mbas pike. Gjith këta të dy zotni ishin marrë vesht me qe- verin e Shtetit *Massachussets* (të Bos- tonit) për të njoftunit zyrtarisht të shoqnis si një *shoqni politike shqyp- tare* prej anës së Shtetit e lypen 120 dollarë për shpenzime diplome etj. të cilat u dhën me një herë prej delegat- vet. U bisedue forma e çilsija e shoq- nis, e cila u quejt *Federatë-Panshqyp- tare*, si një shoqni federale që u për- bâ. Kur filloj mandej bisedimi për em- nin, që do t' i vëhej shoqnis, u para- vûne prej delegatëve këta emna: «Për- lindja Shqiptare», «Skanderbegu», «Be- sa» «Bashkimi», «Drita», «Përparimi», «Pluri», «Përmenda», «Lidhja Komtare» porse kur u hodh në miedë fjala «Va- tra», u botë të gjithë anëtarët e mble- dhjes me një gezim e brohori të ma- dhe e pranuen edhe në gazmend shoq- nija e re e për bashkët u titullue *Federata Panshqiptare «Vatra» e Amerikës*.

Mbledhjet vazhduen njana mbas tjetër deri sa me 28 Prill «Vatra» u njoft zyrtarisht prej Qeveris Ameri-

kane. Me anë të këtij njoftimi u njoft edhe komsija shqyptare n' Amerikë, se pse s' duhet m' u harrue se Shqyp-tarët kur vijshin n' Amerikë, në *Castle Garden* e njeti ku delshin, njifeshin si *Rumë* (Grek) ose si *Turq* (Turks) e kurr një herë si Shqyp-tarë! Diten e 28 të Prillit u emnue perkohësisht pleqsija si edhe zyrtarët e tjerë të Federatës. Z. Z. Kristo Floqi e Faik Konica u xgjodhen prej mbledhjes si organizatorë të degëve federale e At-Fan-Noli mori edhe ky përsipër me organizue tri degët më të afërme për me i u ardhë ndihmë të parëvet, të cilët kishin shumë degë për me organizue. Kshtu degët qi do organizoheshin u dane midis të Faik Konicës e të Kristo Floqit në ket mënyrë: Faik Konica mori përsypri organizimin e degëve të Kolonive, *Worcester, Lynn, Manchester, Central Falls* e *Southbridge*. Kristo Floqi mori përsypri organizimin e ktyne degave: *Milford, South Framingham, Marlboro, Hudson, Taunton, New Bedford, Lewiston, Biddeford* e *Saco, Me, Sanford, Augusta, Me, Concord, Franklin* e *Penacook*. At-Fan-Noli mori për sipër degët, *Brockton, Natick* edhe *Cochituate*.

Me 12 Maj 1912 në *Washington Hall* u formue panegerikisht dega e parë federale e Bostonit, nen kryesi të Fan Nolit. Z. Z. Kristo Floqi e Faik Konica me anë të fjalëve, qi mbajten, i u zhvilluen hollësisht mbledhjes qellimin e vërtetë të bashkimit, programin e tij politik e komtar, si edhe rrugen e drejtë, qi duhej me marrë levizja komtare e Shqyptarve t' Amerikës. Qe të tre themeluesat e federatës «Vatra» At-Fan-Noli, Kristo Floqi e Faik Konica u priten me një zgzim të mbledhjes, e cila gadi i çoi

në kupë të qiellës me brohorimet e veta. Mbledhja paruvûni një nga një të tre zotnët e përmendun si për kryetarë të degës së parë, por se nuk e pranoi as një e kshtu u xgjodh për kryetar i degës z. Kr. Kirka. Kështu njana mbas tjetre u formuen të gjitha degët federale të Kolonive si mbas listës qi u zû në gojë.

Mbas disa e disa kundrështimesh, qi gjeten të tre themeluesat e «Vatrës» prej anmiquve t' onë, edhe më fort prej propagandave greke, të cillat për kra-heshin prej dy gazetavet më të mdha-ja greke t' Amerikës, «*Atlandis*» e «*Panellinios*» si edhe prej shoqnis pangreke nen titullin «*Panellinios Enosis*», qi e kishte qëndrën në Boston,, themeluesat e «Vatrës» po thom, muften e i shkapërcyen gjith kto potera, tue luftue me fjalë, me konferenca, me anë të miqve e me anë të disa shoq-nive tjera liridashëse, si atë t' Irlan-dasve, t' Ermenëve, të Polakëve, të Çekëve e sa e sa të tjera e kshtu desh Zoti me 13 të Qershorit 1912 sekretari i përgjithshëm i shtetit të Massachussets-it Mr. *Albert P. Langtry* grishi zyrtarisht Komisionin e «Vatrës» e i u dha diplomën e ksaj, tue e njoftë Shteti ket Shoqni si Shoq-ni të organizueme mbas ligjës, e cila kishte të gjuhë të drejtat e privilegjet e gjitha fuqit e subjekteve perkufizue me mbas kufizimeve të vendit (subjects of limitations). E tepër është me paraqitë ktu edhe tekstin anglisht të ktij dekreti shtetëtar për rriofimin zyrtar të «Vatrës», si edhe e tepër është me citue entusiasmin e madh të Shqyptarvet, me të cilin u prit diploma e Shoqnis. Kshtu u mbaruen vishtirsinat e peripekës së ksaj shoqnije të madhe politike shqyptare, qi për të parën herë u pà në faqet e historis së

Shqypnis! Me 16 të Korrikut 1912 xgjidhej këshilli qandruer i Federatës "Vatra" i përbamun kshtu:

Sekretari i përgjithëshëm z. Faik Konica.

Kontrollorë: z. z. Kristo Floqi, Paskal Aleks, Vangjel Gjika e Josif Pani.

Arkëtari i përgjithëshëm z. Lam-bi Çikozi.

Menageri i "Diellit" z. Kristo Kirka.

Si u dli-rën punët e u paguen gjith shpenzimet e bāmuna, mbet kapital i thjeshtë 922 dollarë e 58 senca. Ky ish kapitali me të cilin filloj "Vatra" veprimet e veta e sot kjo shoqni e famshme përveç pasunis tjetër qi ka, si Shtypshkrojnë e plotë e moderne, si

librat e të përkohëshmet qi ka çpallë e po çpallë, shpenzimet e tjerë të delegationit qi mban në Konferencë të Parisit, po ka edhe mija e mija dollarë tjerë.

Tue i dhânë fund ktij artikulli le t'a thomi edhe një herë e përgjithmonë e le të mos harrohet, se shkaktari i parë i krijimit të ksaj shoqnije, ka kë në z. Kristo Floqi, drejtuesi i ksaj periodeke, i cili me 40 e sa numra të "Diellit" nuk prâni tue folë për ket bashkim aq tepër të nevojshëm, e i cili ka kë në A-ja edhe Z-ja e Federatës Pan-Shqyptare "Vatra". Flasin dokumentat për ket punë.

ATLANTICUS.

Lavrim komtar.

Vijim prej Nr. 10.

Ndër këto kohë të fundit jemi tue kuptuem nevojën, qi të sajojmë një kom t'unjishëm; jemi tue pâm se bukur zhdrivillim ka filluem të marrë këjo idhë e jemi tue marrun vesht se gjith kund ndër vise të Shqypnis lakmohet një bashkim, qi të na permbledhin në një popull pa nderlikim fisesh, e, këtu na duhet me shtuem edhe pa ngatrrim besimesh. Jemi tue e njoftë nevojën, qi për mos me râm nder kthetra të huejvet, na duhet domosdo me jetuem si një popull, qi deri këtë, po, e një e nderon fisin e vet, por nuk e çmon mbi interesa, qi mund të këtë komi, qi mund të këtë atdheu mbarë, Shqypnija e tanë; nuk na duhet mâ me jetuem si pjestarë t'atij a ktij fisi, a t'atij e ktij besimi, por me jetuem e me ndie si Shqyphtarë, si pjestarë të njaj populli, qi ka të njaitin gjak e gjuhë e qi do të këtë edhe të njaitat zakone e doke,

në mënyrë qi të dallohemi prej njaj komi tjetër. Këta të zbruem fisesh e këjo marrveshtje besimesh është vepër e lavrimit mendtuer, është të dhënunt e mendes e të zëmrës. Vegla mâ e parë e lavrimit mendtuer është gjuha e mbi këtë pra të themelohemi, tue u munduem qi sikur se do të sajojmë një kom, ashtu të kemi edhe një gjuhë për me perhapë lavrimin t'onë në popull. Sikurse deri sot kemi qenë të dâm në fise, ashtu edhe nuk kemi një gjuhë komtare, e, sa shkruime e libra janë botuem deri sot, të tãpë janë të shkruem në gjith farë dhjalëktash; kjo punë i shkaktot një ndalim të mair përparimit t'onë komtar. Detyrë është pra për të gjith Shqyphtarët, qi janë të zott e mendes e të pendlës, të mundohen me i gjetë ktij gjatimi e ndalimi mengim e duhmo e të mrrijmë kështu me pasë edhe na gjuhën t'onë letrare, qi na bashkon e na unjison, tue na për-rauem e qytetnuem.

Lavrimi per me qenë i vërtetë kom-

târ, do' të kët trakun e komsis s'onë, don me thënë do të mbështetet mbi zakone e doke thjesht shqyptare, si i gjëjmë mâ tepër ndër male, kû, pse të larguem prej ndikimit të huejvet, janë ruejtun mâ fort se ndër qytete. E me të vërtetë, të dalim në Malsi e të marrim me studjuem jetesën e Malsorvet, në daçin të jën të krishtënë në daçin muhametanë, në daçin të jën Gegë a Toskë, kemi per të hetuem se ata janë sternipat e llirvet; për kundra të kthejmë ndër qytete e një të huejit ka për t'i u dukë, se nuk gjindet në Shqypni, por në një qytet të largtë t'Anadollit, aq trak të kihellte na ka lânë pushtimi i Turqvet tue na i prishë zakonet t'ona komtare. Lavrimi, për në daçim të jët thjesht komtâr, do të pastrohet prej zakonevet, qi nuk pelqejnë me shpirt të Shqyptarit.

T'a shikojmë veçanerisht veshën e Shqyptarit, si kur se e gjëjme ndër male, ndër ato vise me zakone thjesht t'llirvet, të stërgjyshavet t'onë e kemi për të diktuem, se vesha europjane s'është tjetër, por ajo e Malsorvet, veç se e përmirësue; bje fjala tirqët janë pantallonat, xhubleta e gravet është fistani, kështu qi edhe na tue e përmirësue veshën komtare, kishin me dalë në veshë europjane, sikurse europjan të vertetë qi jemi e lavrimt të tyne do t'i mbështetemi, por pa prishë trakun komtar. Të hyjmë ndër qytete e do të shofim një veshë krejt të bastërdhueme, një veshë anadollake, qi do të mundohemi me e humbun krejt.

Për në daçim të sajojme një kôm, një popull t'unjishëm, qi të kët jo vetëm të drejtë, por edhe tagër me jetuem i lir e si shtet në vëdi, do të mirremi vesht edhe kah besimi. Prandej të rrekemi për tashti me gjetë mënyrën se si të jetojnë komtarisht të kri-

shtrënë e muhametanë, pse në këto besime dahet Shqypтари, e mos të shikohen mâ ndërmjet të tyne me sÿ të lig. Të perpiqemi mbas sodi, qi besimi mos të jët ndër né shkak dasije e ndalimi në perparim komtar; nuk kemi nevojë t'a perziejme besimin ndër çashtje, qi i perkasin komit e perparimit t'onë komtâr; besimi është çashtje krejt e veçantë per se të cillin njeri. E me njimend çka është besimi? Besimi është një mjet për të njoftë Perendin, për t'a dashtë e nderuem e mandej per t'u bashkuem me. Të në jetë tjetër, mbas deke. Pra se i cilli ndër né t'a njoftë Perendin, t'i sherbejë e t'a nderojë si t'i pelqejë atij mâ mirë, pa pasë nevojë qi t'i përzihet kush, pse është krejt interesë e veçantë e tij, qi s'ka çka të bajë me çashtje të komit, me zhdrivillim e me lavrim të tij e me zakone komtare të tija. Besimi duhet domos, pse është një nevojë njerzore e shpirtnore: nieri ka një shpirt, qi nuk des, e pra do të njoftë krijuesin e hartuesin e vet, të madhin Hy, qi nuk kerkon prej nesh ndalimin e perparimit t'onë komtâr. Ai vetëm lypë, qi të gjith njerzit, qi Ai vetë i ka krijuem, të shikohen e të siellen ndërmjet tyne si vëllazën e të duhen si të tillë, tue u mbajtur mbi ato parime të madhueshme, qi thonë: *bani gjithkuj që të kande me të bâm kush ty e mos i bân askuj çka nuk të kande me të bân kush ty*. Tue u mbështetur në këto parimeve, edhe na Shqyptarët, a të krishtenë a muhametanë kemi për të jetuem vllaznisht me kemi kështu me i u dhënë me gjithë fuqi lavrimt t'onë komtâr e me njoftë në një shkallë të natë qytetnive.

Po mjetet aq të nevojshme per të fituem lavrimin komtar kû do t'i gjëjmë? Vetëm kemi për t'i gjetë në shkollë:

shkolla pra do të ngrehë mâ të madhin kujdes t'onin. Kuptohet vetvetiu se deri sot, të dâm si kemi qenë në fise, nuk kemi mundun të kemi një lavrim, kështu qi s'kemi ndie aspak nevojën e shkollës e pra mund të thomi se gadi të gjith Shqyphtarët janë alfabetat. Ndër qytete për kundra i kemi pasun do farë shkollash, por mjerisht s'kanë qenë shkolla komtare, por të hueja, qi na kanë helmatisë menden e zemrën, pse ato shkolla ishin vegla ndër duer të huejvet, qi kerkojshin rrënimin t'onë e patën gjete veglën mâ të sigurtë, shkollën, për me na rrënuem e dërmuëm. Edhe sot i ndiejmë rrjedhat e këqija e ngullm-zeza të shkollave të hueja, qi paten mrrijt deri me i shtim mëni e mllet Shqyphtarit kundra komit të vet, e e paten shtim deri sa me e mohuem gjuhën e vet e me perbuzë shëjet e komsis? Të gjitha këto të zeza, qi i kemi pasun prej shkollavet të hueja, i gjejmë vetëm ndër qytete, kështu qi banorët e këtyne janë mâ të rëndë e të vishtirë t'i perkulen sot lavrimin komtar, e prej kënde, mund të kuptohen kundërshtimet qi sot u bâhen shkollavet, ndersa bânorët e malevet, me të vertetë pa farë lavrimi, por të paprishun, janë njerz pa të keq, të pahelmuem e ndër ta lavrimi ka me hecë mâ lehtas.

Mjetet e lavrimin komtar kemi për t'i gjetë pra në shkollë, n' arsim, por-

se arsimit do të perpiqemi qi t'i apim një themel të shëndoshtë e të sigurtë komtar. Arsimi dallohet e dymtohet në tri shkallë: arsim filluer, të mjesëm e t'epër. *Arsimi filluer* përmbledh shkollat e para me katër a pësë vjet mësimi; shkollat fillore do të na ngrehin fort vrejtiën t'onë si ato qi shtijnë themelin e ç'farë do lavrimi e sikur se ato qi do të ndjeke prej të gjith popullit. Programi i shkollavet fillore, përveç landve të përmbledhë per të gjitha shkollat si këndim, shkrim, njehsim et., do të kën per qellim m' u dhënë atyne nxënësve të njomë një mirërritje, domosdo morale por edhe komtare, tue zhdrivilluem nder zemra të tyne të pastra e të mituna ndiesi njerzore e atdhetare. Por këu ndeshim në një kundërshtim të rrebtë ndaj shkollat e ky është mungesa, qi kemi për sot, e mësuesavet, qi të jën të zott m' u dhënë nxënësve t'onë një mirërritje me të vërtetë komtare. Po mengiimi i këtij ndalimi? Shtetit t'onë i duhet domosdo qi të ngrehë një shkollë, në të cillen mund të perbâjmë mësuesat të mirë, një shkollë per sajim mësuesash a si po i thrrasim sot, një *Shkollë normale*. Per me folë mbi ket shkollë e mbi kushte qi lypen për ndërtesë të saj, i a lëm tjetër kuj të flasë e të na diftojë mënyrën se si me e ngrehë.

(Vijon)

M. L.

Shqypnija në Kongres të Berlinit.

KUJTIME HISTORIKE

(Prej Kr. Floqit)

Vijim prej Nri 10.

Shqypnija, qi kâ një popullsi një milûni e gjysmë bânorësh, mundet me çue në kâmbë një ushtri 40 000 luftarësh, tue qenë se këtû jemi të gjith ushtarë të mësuem ndër rreziqe e të

vadrun ndër luftime. Prandej Diplo-matija nuk kâ tjetër detyrë, veç me përforcue e me njoftë *statu quo*-in tue ndryshue formën e organizmit politik e administratuer tue përmbledhë në dorë të njënit fuqin e shpërdame

ndër krën e të parë fisesh. Edhe të ishte mendimi mos me përkitë tansin e perëndoris otomane, ky parim nuk kishte me u dhünue tue njoftë autonomin shqyptare. T' a bājshin Fuqit e mdhaja ket hap, me i njoftë autonomin Shqypnis, ato nuk do të bājshin tjetër veç me bashkuë në një sà qeveri të vogla autonome, të cillat edhe në paçin përbâ ndonji herë fuqin e Shqypnis, kanë kënë edhe përrore shkakut i ligshis së vet, tue i dhënë këso dore provë të këqija; por me gjithkëta na kemi kënë gjith herë të gjithkuem me pa-drejtisi. Kanë kënë të shtimet e qeveris turke, qi tue e drashtë gjithmonë bashkimin e Shqyptarvet, është mundue me mjellë dasina në popull.

Me e lënë Shqypnin në gjëndjen, në të cillen gjindet sot, kishte me u bā një faj, qi nuk mund të përkohet kurrsesi as me interesa politike, as me interesa qytetnije. E përnjimend qytetnija nuk mundet me u përhapë në një vend, kû anarhija përbân themelin e rregullimit shoqëruer; e kû nuk kà rregullim, aty është ligshija e nuk mundet me u pritë një zhvillim i plotë i fuqivet të njëj komi. Posë kësaj, është n' interesë të gjitha komeve e sidomos t' Austris, të Malit të Zi, të Greqis e të Bullgaris, qi të vëhet në Shqypni një qeveri e rregullshme e qytetore, për mos me pasë ndër kufij të vet një rrezik e një shkak ngatrrësash e turbullimesh.

Nuk është nevoja, qi t' a thomi, se mbarshtrimi i Shqypnis nuk mundet kurrsesi me i u lënë në dorë qeveris turke, pse kishin me u bā rrethanat edhe mē të këqija: por këjo barrë kishte me qenë mirë t' i u vete një komisioni ndërkomtar, i cilli ka me veprue n' at mënyrë qi don me veprue

për Bullgarë, e, qi kà me u veprue ndoshta në Kretë e ndër vënde qi kanë me u bashkue me Greqi. Po kje se kà me u bā ndryshej e se fati i jonë kà me i u pështetë qeveris turke, atëherë dishrojmë mē parë me ndëje n' anarhi në të cillen gjindemi.

Në kje se Fuqit e mdhaja duen me na rregullue, shpresojmë se nuk kanë me bā at gabim, qi me na vū një qeveri, qi mos të jët komtare; pse edhe në kjoftë se këto farë masash janë marrë për Rumanë e Greqi, popuj të të përparuem, nuk munden me u marrë për Shqypni, kû zakonet janë ene të trasha, të papërkulshme q' do njeriu të huej. Një Princ jo i vendit kishte me shkaktue kundërshtime, tue qenë se në Shqypni nuk mungojnë aso familjesh qi janë të mirë-pame e kishin me qenë të zojat me qeverisun. Të gjith Shqyptarët tok kanë me u bashkue me enthuzjazëm rreth atij Principi, qi kà me muejtë me naltue përsëri ndër male të Shqypnis Shqypen e zezë të Skandërbegut, por kanë me mbetë të përbuzun në kje, se u diftohet një flamur tjetër e në kje zani i urdhnit nuk tingllon në gjuhë shqype.

Sikurse dorzânija europjane me e nevojshme për me projtë Princit Danubjane, Helvetin e Belgun, njashu është e nevojshme, qi kjo pështetë e kjo ndihmë t' u epet edhe Shteteve të reja, qi kanë me të repër drejtisi të Kongresit të Berlinit. Në kje se aropagu kà mendime tjera e tjetër system, atëherë këto Shtete kanë me u bā preja e elementit shq.

Shkëlqim i tipit Shqypnija.

Prej sëdesh, qi patem nderin me i paraqitë Shkelqesis s' Ate n' emën e

n' interesë të gjith bashkathetarve t' onë, rrjedhin këto pika:

I. — Posë interesës subjektive të Shqyphtarvet, janë edhe shkajqe tjera m'a të rëndieshme e n' interesë europjane, qi këshlillojnë me e ndërtue Shqypnin në një kòm të lirë e vetqerimtar, për me i përbâ këso dore një pritë pushtimit sllav e për me i dalë zot Prendimit.

II. — Në kje se nuk veprohet kso dore, Europa heret a vôn ka me u gjetë në gjëndje të shekullit XVI., atëherë kûr vetëm një mrekulli qindrese muejt me pështue Vjenën prej armve otomane.

III. — Në kjoftë se duhet me sugurue paqin e qetsin ndër popuj të lindjes, është e nevojshme me i rregullue mbas komsis se të cillit tue marrë para sÿsh arsyenat ethnike, geografi-ke e historike.

IV. — Shqypnija, tue qenë një kòm i vëtëm me fis, me zakone, me trashigime, me histori e me të gjitha vetit e një tansis komtare, k'a të drejtë me u ndërtue me një formë të përbashkët nën një qeveri të vetme.

V. — Qi këjo qeveri të jët komtare e e nenvûme nën një dynasti të komit.

VI. — Qi barra e ndërtimit të saj mos t'i vëhet qeveris otomane, por një komisjoni të zgjedhun prej përfaqsu-

savet të Fuqivet europjane. qi vëpra e tij të dalë e dobieshme, logike e e qindrueshme.

Qi së mbramit ky shtet, si edhe ç'do shtet tjetër qi k'a me dalë prej shgatrrimit të perëndoris otomanë, të vëhet nën rojë të Fuqivet të mdhaja, qi në fillësë të vet të mundet me pasë prej sosh këshille miqsore e bujare, një udhë-hjekës të sugurtë n' udhë të të përparimit, një projë e një pështetje të fort.

Anglija, nana e mësuesja e liris, para gjith Fuqive të mdhaja, ka njoftë gjithkund të drejtat e ndryshme të komvet për një vetqeverim; si b. f. Rumanis, Serbis e Malit të Zi. Æsht me rritimi e lumnija e saj, qi i k'a shpejtue fatin Greqis, e cilla sot nën projë të Shkelqesis s' Ate mundet me përhapë e me plotsue unjisimin e vet komtar të filluem prej Helenve të motshëm kreshnikë.

Edhe Shqypnija k'a me i a dijtë për ndër Anglis për njoftimin e vetqeverimit të vat, e ky njoftim nuk k'a me qenë një dhânit e pa-frytshme, pse ndërtimi i këtij shteti të ri k'a me përtrij një bashkim popujsh luftarë, qi k'a me qenë një paraprise e ushtrivet t' Europës prendimore.

Shkodër të Shqypnis, 12 qershier 1878.

Fund. „Shqyphtarët.“

Emzot Pjetër Bogdani.

Në këto ditë na r'a me marrë vesht, se në qytet t'onë kënk'a themelue një shoqn e ré me ëmnin „Bogdani“. Mbas titullit kuptohet qellmi i saj, i cilli do të jët lavrimi i gjuhës nëpërmjet botimesh e përparimi i komit nëpërmjet të tfaqunash theatrore, tue qenë se gadi të gjith pjestarët e saj janë dilektanta theatri e se jetën vet k'a xanë fill me të tfaqunin e e dramit „Fernand Kortesi“ në rasë të karnivalit me 15 e 17 të Frorit.

Gëzohemi me pjestarët e Shoqnis së ré «Bogdani» e dishrojmë prej zëmre përparimin e saj.

Në rasë të themelimit të kësaj Shoqnije na u duk e arsyeshme, qi t'i thomi nja dy fjalë mbi jetën e Bogdanit e mbi shkrimet e tij.

Sa më i vjetër është komi shqyp-tar aq më e ré e e pa-begatshme është letresija e tij. Kùr një popull është i shtërguem prej luftash të paprëshme mos me xanë vend kurrkund, por me u ëndë andej e kënde, nuk ka se si me i rà mbrapa lavrimit mendtuer; këso dore edhe Shqyp-tarët, të salvuem prej të gjitha anësh, të shkelun prej sà e sà anmiqsh, edhe pse dhàn provë të shkelqyeshme trimnije e burrnije, nuk muejten me përdorue pëndën sà shpatën e kështu përparimi letràr, edhe në pasët pasë fillimin e vet ndonji herë, mjerisht për dàm t'onin, nuk ka muejtë me vijue, e shka kà muejtë me këne, është zhdukë. Me gjith këta na nuk do të disprohemi, por tue mårre para sýsh kohën e sotshme, kù kà bà kàmbë përparimi letràr e tue e para-sue me kohë të kalueme, qi nuk kà lánë gjurmë as trak letresije, të mundenohemi me i u bà gadi kohve, qi kanë për t'ardhë e qi shpresojmë të jén fatbardha e të lume.

Në mjes të këtij gjumi letràr, në të cillin rreth shekujve u kotte Shqyp-tari, u gjeten asish, edhe pse pak, të cillët ndëjten çue e ndërmjet kundër-shtimesh e salvimesh, na lán dokumentat e parë të gjuhës s'onë. Ndër këta dokumenta, qi janë monumentat më të motshmit e komit, xanë vënd ndër më të parët shkrimet e t'Emzot Pjetër Bogdanit Ky shkrimtar i vler-shëm rrjedh prej familjes së moçme shqyp-tare të Bogdajve, e cilla kishte pasë prej perendorit Shtjefën Nema-

na qeverimin e vendit ç' merr prej Samakov-it e deri të lumi Vardar e ket qeverim e mbajti deri në kohë të Sull-tan Muratit II. Mbas kësaj kohe shpija e tyne e buer kàmbën e randsin e vet, por në vjetë 1650 Inoçenci X. e madh-noi prap tue ëmnue Ndrejë Bogdanin, ungjin e Pjetrit, Kryepeshkev të Kishë patriarkore t'Ohrit e gjashtë vjet më vòn Aleksandri VII e shpërnguli në Kryepeshkvì të Shkupit tue e ëmnue mbarshtrues i të tånë Serbis. Në seli ipeshkvnore të Shkupit e muer mbrapa në vjetë 1677 i nipi, Pjetri i jonë, i ëmnuem prej Inoçencit XI., mbassi, si shkruen ai vetë, kish të shërbye për 21 vjet si Ipeshkëv në Shkodër. Nje-ri, i stolisun me mende të hollë e me ndiesina bujare, Pjetri u mundue me i nxë bashk-atdhetarët e vet në dash-tni t'atdheut me fjalë e me punë, kaq qi rà në sý të qeveris turke, e cilla e mërgoi në Raguzë. Mbas mërgimit, muer dorshkrimin e veprës së vet me vedi e shkoì në Venedik për me e shtypë, e me ndihmë të Kardinali Bar-barigut muejt me e botue në vjetë 1691.

Vepra e tij përbahe prej dy vllimesh: i pari është 182 faqesh, posë parathānes, e i dyti është 162 faqesh, posë njëj diftojsi të gjatë alfabetik në gjuhë italishte e shqype, qi përmban sendet më të randsieshme, e veprës e posë njëj shtese mbi Ujetësin e shpls Bogdane. Në mbarim të ve-prës mandej janë rreshtue alfabetat arab, epirot, armen, latin, grek, ebraik e syriak.

Vepra ka një titull të gjatë e të madh-nuesëm, qi kishte me xanë vendin e njëj parathāne. E vertetë e pagabueshme, etj. Parathāna është edhe ajo e gjatë e është e shkrueme vetën shqyp, në sà krejt ve-pra është shqyp e italisht. Mbas parathā-nes vijojnë disa vrojtime për me lexue

gjuhën shqype.

Vllimi i parë i veprës është i dëm në katër shkallë: e para shkallë ka shtatë *Ligjerata*, e dyta katër, e treta përmban nëndmndhet, e katërta dhetë. Të parin vllim e mbyllin gjashtë ligjerata të shkurta mbi gjashtë kohët e botës.

Vllimi i dytë përmban edhe ai katër shkallë: e para me nëndë *Ligjerata*, e dyta me shtatë, e treta e e katërta me kahë katër. Vepra është e stolisun me fytyra, qi përfaqsojnë: kupën e qiellit, të xanunit e diellit e të hânës, tokën me rrrathë të vet të përmbrendshëm, Adamin e Evën në parriz të tokës, Parafolsit, etj. etj.

Për t'u vû oroe e për t'u marrë në kujdes është *Cuneus Prophetarum* në të dytin vllim mbas ligjeratës së tretë të së katërtes shkallë, të shkruem në tetë gjuhë, d. m. th. latinisht, greqisht, armenisht, sirisht, ebraisht, arabisht, italisht e shqyp. (*)

Në krejt veprën Auktori shifet se ka qenë njeri mende hollë e shum i rrahun si ndër mësimë besimi ashtu ndër gjuhë të lindjes. Gjuhën e vet e përdoroi të pastër e jo të përdhosun me fjalë të hueja. Ai e përkuli gjuhën shqype në të gjitha mënyrët e për çfarëdo nevojë, e diftoi me shembuj se sa e pasun është këjo gjuhë e motshme me fjalë e me forma të ndryshme.

Tue marrë për shembull Bogdanin, Shqyptarët e sotshëm t'orvaten me diftue më gjallsi e më interesë për gjuhë e të mundohen me i rra mbrapa lavrimin të saj, pse pa gjuhë nuk mund të mendohet një kôm. Ket detyrë shëjte shpresojmë se kanë me e krye me zell.

* Këto pak shenime mbi jetën e shkrimit e Bogdanit i mueren prej librit t'Albertit Stratiko, vllim i ka nxjerrë edhe ai prej parathënës e prej shtesës së veprës së Dogdanit. —

kujdes pjestarët e Shoqnis së ré «Bogdani», qi të bâhen të dëjë me bart një të tillë ëmën, e shpresojmë, qi këta mâ të parën vepër qi kanë me qitë në dritë, ka me qenë botimi i veprës së Bogdanit me orthografi të ré tue i bâ kësi soji një shërbim të madh letresis shqype.

Karl Gurakuqi.

Mjeku i shtëpisë.

KOLERA.

Kolera azjatike ose hindjane është një ndër smundje më të ngjitshme edhe më të rrezikshme, e cila rrjedh prej bacilave qi hyjnë ndër zorë të njeriut. Këjo smundje duket kur njeriu ka të pshtjllët (gromesirë) të math edhe të dalun jashtë të hollë në ngjyre të bardhë. Të dalunit jashtë është foleja e mikrobvet, të cilët më të shumten e përhapin këtë smundje.

Këjo smundje nuk përhapet kurr prej sendeve të thata, sepse kurr ndonji herë nuk është ndigjuem, qi kolera ka ardhë ndër në prej vrisë me anë të mallit, por gjithmonë e kanë përhapun këtë smundje të rrezikshme njerzit e ardhun prej atyne vendeve, ku këjo lëngatë e ka rrjedhjen e saj.

Sidomos ndër konënat e fundshme, kur këjo smundje u përhap edhe nd'Europë, atëherë zunë mjekësija të baje studime të mella mbi bacilat e kolerës. Sidomos në tësh këta bacila munden me durueme deri më 7 muej, në vend q'përkundra nuk munden me i qindruem hartimevet ashtu alkoholevet, sulfanit hekuruer, alaunës, karbolit, vitriolit rëmuert, kininës e sublimatit.

Ka disa vende mandej, nder të cilat këjo smundje as qi mundet me u shvilluem.

Këjo lngatë përhapet mâ të shumten në klasën e vorfen, si për arsye se ushqehet mâ ligisht, ashtu edhe për shkak të pa-kujdesimit për dlirësi.

Prej atyne qi diftuen mâ sipër, kup-tohet se njeriu lypset sa mâ shumë të mbajë dlirësi e po të ketë ndonji të koleruem t'ja mërgojë edhe t'ja mby-së bacilat e të dalunavet. Sidomos duhet me u ruejtë mâ fort prej ushqimit edhe me u ruejtë as mos me shtî në gojë uj të dyshueshëm (uj lumijsh,) akull e birrë të çartun e as mos me u lamë ndër ujna, afër të cilavet ka të koleruem.

Tue qenë se këto bacila rrinë edhe ndër pëmë, barishte edhe nd'uj, asht mirë të gjitha këto mos me i shtî në gojë për pa i zi mirë.

M. K.

Marci bulk.

Marci është një muej në të cillin bulku lën votrën ku â tymitun ndër muejt e gjatë të dimnit për me dalë e me punue.

Të gjitha bimët fillojnë m'u njallë e me mugullue. Grûni i mbjellun në vjeshtë mihet, trinohet, dliret, e kështu edhe të mbjellunit e terfojës, të tërshanës, të kërtollës, e të kollomboqit kryhet. Toka përgatitet me i marrë në gji të sajë bimët e njoma të mollatar-tës, të patllixhanit, e farën e bastanit.

Livadhet dliren gurshe e trinohen lëhtas; thuren gardhiqet, e handeqet dliren e ndreqen.

Ndër vneshta veprimi i bulkut vi-

jon me mâ mjeshtëri e hiti (gairët). Kryhet të dlirunit e bimëve drûni prej drûve të thata e të kalbta. Kihet hardhija e me të edhe të gjitha bimët të tjera.

Asht koha mâ e mira për të mjellunit e bimëve të reja.

Në kantinë toçitet vënz, e ajo e per-bâme e e pjekun mirë qitet nder shi-she, të cillat mbyllen me shumë kujdes. Plotsohen vozgat në të cillat vëna ka shterrë; e vozgat e mbrazta surfullohen, pse ndryshej myken permbrenda. Dlrësija e kantinës kryhet me kujdes.

Në kopshtë mbillet lakna, sallata, pizeli, hudra qepa, e rrallohet sallata.

Mbjellet drandofillëja e me të edhe të gjitha lulet.

Të shartuemit e bimëve drûni fillon me shumë zell e kujdes.

K. B.

Me 11 Kallënduer 1920 në mble-dhjen e përgjithshme, qi bâni Shoqnia «Vllaznija» u pelqye këjo

Rregullore

e
Degës Theatre të Shoqnis
„Vllaznija.“

1. Qelimi

Dega theatre e shoqnis Vllaznija e ka për qëllim me dhanë të traquna theatre origjinale ose të përkëthye-me prej gjuhëve të huaja.

2. Detyrat e detyrve të degës

a). Çdo anëtar i degës theatre e ka për detyrë të parë me shtue vllaznin të mjes të shokve, tue shkue mirë e tue mbajtur rregullen ndër të

gjitha sendet qi i përkasin kësaj degë.

b). Ç' do antar, kur t'i vëhet ndoj detyrë prej drejtuesit apo dirigentit do t' a kryej pa kundërshtim.

c). Në kjoftë, se ndoj antar u mungon detyrave pa ndoj shkajk të arsyeshëm, per të I. herë ka me qenë qortue, per të II. herë ka me qenë i gjobitun me një shumë prej 1-10 Fr. per të III. herë i larguem për 3 muej rresht prej degës Theatre, per të IV herë i qitun prej degës për gjithmonë.

3. Të drejtat e antarvet.

a). Antarët kanë të drejtë: me dhënë zânin e vet për emnim të komitetit të kësaj degë.

b). Me bënë vrejte të nevojshme për mbi sënide qi i përkasin kësaj degë, për mbas urdhnit të diës së mbledhjes.

c). Antari për në dishroftë me shti ndoj shok në ket degë, ka të drejtë me i a paraqitë komitetit me shkrim ase me gojë; e komiteti ka me i a paraqitun Paris për njoftim.

4. Komiteti.

a). Komiteti qi zgjidhet krye vjeti në mledhjen e përvjetëshme përbâhet prej: Drejtuesit, Dirigentit, Sekretarit, Arkëtarit, 2 Kontrollorave e 1 Kujdestarit.

b). Komiteti mundet me u rrëxue edhe para kohës së caktueme, kur dy të tretë t' antarvet nuk e pelqejnë.

5. Detyrat e komitetit.

a). Drejtuesi do të mbajë rregullimin ndër mbledhje e do të përpiqet për të gjitha punët qi janë për të mirë të degës, si b. f. për shqyrtimin e cështjeve theatre qi do të tfaqen.

b). Dirigenti në mungesë të drejtuesit do të xënë vendin e tij.

Dirigenti e ka me detyrë me i dë pjesët e s. të cilës copë theatre, si

edhe me i mësue anëtarët ndër të meta qi bënë ndër prova si edhe per rregullimin e nevojës së pallkut.

c) Sekretari: Æsht i detyruem me ruejtë aktat, ashtu edhe me pershkrue pjesët e të çfaqunave edhe do t'i ruejnë pjesët qi kanë me u kthye prej amatorve.

d.) Arkëtarit: Æsht i detyruem ndër të çfaquna me mushë biljetat, edhe me mbledhë fitimin e tyne. Arkëtarit, mbas gjith se të cillit të çfaqun, æsht i detyruem me i qitë komitetit një raport të hollash. Arkëtarit n'arkë mundet me mbajtë deri 200 Frank (dyqind) e teprica do t'i dorëzohet me një dftesë arkëtarit të pergjithshëm të shoqnës.

e.) Kontrollorat: do të vrenjë veprimet e arkëtarit e të sekretarit, e mbas nevojë e kanë me detyrë me dhënë një raport mbi veprimin e tyne.

Kontrollorve u vëhet me barrë të shitunit e biletavet edhe me u kujdesue per zâdhanje e programe.

f.) Kujdestari: Do të kët nen rojë të vet gjith teshat e veglat qi i përkasin kësaj dege.

Komiteti ka me e pasë per detyrë me i a çmue zellin e shërbimit e ndoj shokut të degës tue i dhënë ktij një dhânti kujtimi në ëmen të pjestarvet të degës.

6. Mbledhjet.

a.) Mbledhjet kanë me e pasë vënd krye mbi.

b.) Mbledhjet e zakonshme janë ato qi mbahen krye vjetit per të ndrrimit e komitetit e për punë tjera.

c.) Mbledhjet e jashtzakonshme janë ato qi mbahen per ndonji shkajk, qi komiteti e gjënë të arsyeshëm, ase ato qi lypen prej dy të tretëve të shokvet të degës.

7. Mbledhjet e komitetit.

Quhen të gjith ato mbledhje, qi i mban komiteti kryejave ase edhe mâ shpesh në kjoftë se e lypë novoja.

8. Vendimet e komitetit.

Komiteti vendon.

a.) Kur ka në mbledhje mâ se gjysën e pjestarvet të vet.

b.) Kur janë zânet e pjestarve baras, atëherë zâni, i drejtuesit se i atij qi mban vendin e tij e ka vjefstjen e dy zâneve.

Shtesë.

Po të jet nevoja, komiteti mundet me shtue me mungue ose me ndryshue ndonji nye të rregullores.

Shkodër, me 30 XII 1919

Drejtuesi i D. Theatre

K. Deda

Bibliografi.

I.

E perkohëshme popullore, politike e letrare "OPINGA,"

Muerem prej Parisi dy numra 1 e 2 të së perkohëshmes "Opinga" e cila ka fillue me dalë në Paris qysh në muej të Dhëtorit 1919, edhe të cilën e boton z. Nikolaq Lakua. Kjo e perkohëshme, si organ i popullit shqyphtar, ka për program përparimin komtar të Shqyphtarvet në një Shqypni ethnografike, të lirë e vetëqeverimtare. Në pikpamje estetike e perkohëshmeja është mjaft e bukur e pëlqyshme, shtypun kjarisht në kartë të satinreme në formë 8° e me 16 faqe. Disa piktura të hijeshme sa edhe të vlefshme e historike e hijeshojnë ket periodikë andej e kndej. "Opinga" në programin e saj i premtotet popullit Shqyphtar se ka me i dalë zot me mâ të madhen fuqi qytetnore, për pa u bâmun vegla e verbët e anmiqvet, tue e njëhë për anmi-

kun e kombit gjithsecilin qi kishte me çartë interesat e popullit qoftë ky Shqyphtar, qoftë i huej. Disa sende mjaft me rândsi mundet me pamun lexuesi në ket periodikë në pikpamjen letrare, sende qi për të parën herë kujtojmë se çpallen në historin e letraturës s' onë. Me një fjalë "Opinga" e shkrueme në djalektin tosknuer meriton m' u këndue prej ç' do Shqyp-tari qi dishron përparimin e vet. Së perkohëshmes së rë i urojmë një jetë të gjatë e të frytëshme e dhashtë zotit për së shpejti u botoftë mbrenda nër mjegjet e Shqypnis së lirë.

Pajtimi i saj është për Shqypni 20 fr. në mot, për Amerikë 5 dollarë për kudo njëti 25 fr.

Adresa "Revue "Opinga"

21 Rue Beranger.

Boulogne-sur-Seine.

France.

Gjithnji në ket adresë gjinden edhe do piktura të bukura si të Mehmet Alis e t'Ali Pashë Tepelenës e karta tjera topo-ethnografike të Shqypnis të trajtue me hartim të plotë.

II.

"STUDENTI,"

PEDIODIKË E PËRMUEJSHME.

Organ i "Lidhjes së studentëve shqyphtarë..."

Del në Springfield, Mass, të Sh. B. Amerikës. Botuesi i saj është z. Skender P. Nini Luarasi. Pajtimi për mot-mot Franka 10.

Kjo periodike, e cila çpalli t'rin në fillim të kallëndorit 1920 është një periodikë letrare mjaft e bukur e e këndëshme. I mban disa sende ngjexore e lëndë tjetër diturijs e kulture. Është shkrue me kujdes të math e me talent e ka për qëllim një lidhni e organizim të studentëve shqyptarë ko do qi gjinden e në dhashtë e përparim komtar. Përmban 24 faqe in 8° me sy-përfaqen e saj të stolisun me flamurin.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETIKE"
SHKODER (2018)

kuq e zi. Meriton të këndohet jo vetëm prej studentëve por edhe prej gjithë popullit shqypetar. Miqve t'onë z. z. Qerim Panaridit, kryetarit të kësaj Lidhje e Skender Petro Ninit, të birit të pa harruemit dëshmor të komit Petro Ninit i u çojmë përgëzimet t'ona.

Eordensis.

Miscellanea.

Thohet, se censura e Shtetit është shumë e motshme e gjurmët e para të saja shihen qysh në kohë të Grekve të motshëm. Por censura, si merret vesh sot, ka lë bashkë me të gjetunit e Shtypshkrojtës, e sendi më i pari i censuruem kje Shkrimi Shëjt. Kahë mbarimi i vjetit 1400 disa mungarë të Parisit dishrojtshin me pasë një sasi kopjesh të Shkrimit Shëjt, që aso here gjindshin vetëm të dorshkrueme. Ketë barrë me i gjetun këto kopje e muer mbi vedi një german, që thohet se ka qenë doktori i përmendun Faust, që udhtonte i panjoftun nëpër Francë. Aso kohe Gutembergu kishte gjetë hartin e shtypshkrojtës e Fausti në krye të një moji u dërgoi mungarve tridhetë kopje. Tridhetë kopje në një muej? Mungarët u habiten për ketë gjasënd e nuk i u mbushte mëndja si kishin muejtë me u bërë aq shpejt e aq mirë e të gjitha në një mënyrë, prandë i a shkruene këtë punë një veprës djallorë. Në Kuvend leu një pëshëjllim e frigë e madhe, në Paris u bërë një çështje me rëndësi e u mueren me ketë punë si auktoritetet kishtarë ashtu edhe civile. Kopjet u dogjen e u tërkue prusi i tyre, por pa dobë. Shtypshkrojtë filloi me u përhapë e kopjet e shkrimit Shëjt filluen me u shpërdà andej e këndej; atëherë u la n'ane mendimi

se ishte një vepër djallorë, por me gjithë këta nuk muejtshin me u përhapë pa këndë të censurueme përpara e ç' aso here asnjë libër nuk muejte me u botue pa fjalët: «Me lëjen e të Parve.» —

Njerzti e Kinës janë në të gjitha punët ndryshe prej nesh e jo vetëm në mënyrë të menduemit e të vepruemit, por deri natyra ndryshon prej s'onës. Kështu b. f. bari në Kinë në pikë të dimnit është i blërt si në prendverë. Mashkujt veshin kotlla e fëmnat pantallona. Kinezi kurr ndeshet në ndonjë mik në vënd që me i a shtërngue (dorën atij), i a shtërngon vedit e kurr pin çajë, çinin e vën mbi filxhan e jo nën të; i a kande voët e ruejtuna për shumë kohë në rânë; vënë e pin të xët e jo të lëtoftë e librat e tij fillojnë prej fundi e lexohen tue fillue kahë e djathta në të rrmajtën.

Disa vjet më parë Z. Z. Eaton e Hammond, dy dijetarë amerikan, thanë se këtë e 1300 vjet njerzti kanë për të qenë pa dhambë e pa qymë. Æshtë vù oroe, se në të gjitha vendet e qytetnueme dhambët e leshtë vijjnë tue u dopsue e tue u rrallue për ditë e më tepër. Prandë dy zotit e naltpërmendun mendojnë, se deri në vjetin 3500 njeriu ka për të qenë qose si voeja e pa-dhambë si puta.

I pari që prunë kërtotën në Shypnë thohet kje një francez, që u quete Cerfbeer, ky kje oficer i ushtrisë t'Ali Pashë Tepelenës nën ëmnin Ibrahim Manzur. Mbassi u këthye në Francë shkrua një libër mbi Ali Pashën e mbi Shypnin e atëherëshme nën tillullin: «Mémoires sur l' Albanie pendant le gouvernement d' Ali Pacha.»

Nuk ka ditë jave, që mos të jët e mos të jët qenë ditë feste për ndonjë kom a besim; Dita e diele është

e kremtja e të krishtënve; e hânja u kremtonte prej Grekve të vjetër; e martja prej Persjanve të motshëm; e merkurja prej Asyrjanve; e ëtja prej Egyptianve; e prëndja është e kremtja e muslimanve e e shiëndja e Izraelitve.

Erythrolithos.

Marrim e botojmë.

Të ndershmit Drejtim t' "Agimit," Shkodër.

Ju lutemi të keni mirsin me çpallë në të përkohshmen t'Uej këta rreshtia:

Me 17 të Frorit, në rasë të Karnivalit, u dha në shkollën normale të qytetit një argtim për pjestarët e shkollës së keimit n'oren 7. 30 mbreme. Në ket argtim, qi ngjati deri mjesnatë, posë pjestarve të syër-përmendun, paten mirsin me na nderue me të dukun të vet edhe disa Zojusha e Zoni të Kryqit të Kuq amerikan.

I falemi nderit të gjithve, por sidomos shokve t'orkestrës, të cillët pa pritesë në kohë të keimit mueren copa të bukura me veglat e veta; një falnderje të posaçme i drejtojmë drejtoris s'Arsimit, e cilla pat mirsin me na lëshue ndërtesën e shkollës normale për argtim t'asaj dite.

Shkodër, me 20 Fruer 1920.

Me nderim:

Luigj Kakarriqi.

Mësuesi i shkollës së keimit.

Pajtimtarve.

Na duket e tepërme, por jemi të shtërnguem t' a përsërisim, se pak fort ndër pajtimtarë e kanë krye detyrën e vet tue lã pajtimin e të së përkohëshmes s'onë, e cilla, këso dore, me gjalma nepër këmbë është tue qindrue në jetë. T' a dijnë pajtimtarët, se nuk

mjafton vetëm me shkruë emnin e vet si pajtimtar, por duhet edhe me qië dorën në kuletë e me pague, pse gjã pã gjã nuk bâhet. Prandej i lusim të na dërgojnë pajtimin sã mã parë e të mundëmi këso dore edhe na me i ndreqë njehsimet t'ona, tue qenë se vjeti i parë i të së përkohëshmes është kahë mbaron. Në kje, se pajtimtarët nuk kanë me e krye detyrën e vet, atëherë po distojmë qysh tashti, se kemi me qenë të shtërnguem, me idhnim të madh t'onin, mos me i a nisë aspak vjetit të dytë.

Nji lutje të posaçme e kemi me pajtimtarët e "Agimit" jashta Shkodre, të cillët, posë 4-5 vetve, asnji nuk e ka krye detyrën e vet. Na jemi mundue me e krye detyrën t'onë tue i a u dërgue numër për numër rregullisht, e, në kjoftë se nuk u kã rã në dorë, faji nuk është i joni, por me gjithkëta na i presim me andje ankimet, qi munden me na ardhë prej anës së tyne, e kemi me qenë gadi me i a u krye dishiret e paraqituna.

Mbarshtimi.

Ndihma për të Përkohëshmen "Agimi".

Vijim prej N. 10.

Ramadan Mandiqi	Dinarë 10.
Hamdi Kadiqi	" 10.
Isa Salihi	" 10.
Myrtezà Rexhepi	" 5.
Januz Tafili	" 5.
Haki Begu	" 5.
Taip Himajja	" 5.
Hamdi Bushati	" 5.
Kadri Borshi	" 5.
Ndue Paloca	" 5.
Rexhep Dibra	" 5.

Gjithsejt: Dinarë 70.

H. mz Kuçi

Kr. serm 2.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

.....

“AGIMI,,

DEL NË FILLIM TË Ç' DO MOJI.

.....

Pranohet e botohet ç' do artikulli, qi ka të përpjekun me lavrim komtar. Dorshkrimet nuk kërhehen.

Shkrime, letra e pajtime, dërgohen Mbarshtrimit nen ket adresë : “AGIMI,, Shkodër.

.....

PAJTIME:

NË SHQYPNI:

Për 1 vjetë Frank 10.

„ 6 muaj „ 6.

„ 3 „ 3.

PERJASHTA:

Për 1 vjetë Frank 14.

„ 6 muaj „ 8.

„ 3 „ 4.

Nji numër i veçantë: Fr. 12

BIBLIOTEKA PUBLIKE
“MARIN BARLETI”
SHKODER (2018)

.....